

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristo stopne petit-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši

Vabilo na naročbo.

„Slovenski Narod“ bode izhajal od novega leta naprej kot dnevnik in velja:

Za ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za en mesec 1 gld. 10 kr.
Za četrt leta 3 " 30 "
Za celo leto 13 " — "
Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

S pošiljanjem po pošti velja:

Za četrt leta 4 gld.
Za celo leto 16 "

Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer:

Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr.
Po pošti sprejeman " " 3 " —

Administracija „Slov. Naroda“.

O naših narodno-gospodarskih zadevah.

Ena največjih nalog človeštva je povzdignjenje ekonomičnega stanja celote naroda. Važnost tega se v Evropi spoznava stoprv sedaj, ko so vsled nenaravnih socialnih razmer proleterjat množi od leta do leta, in z njim število ugovornikov proti sedanjemu socialnemu redu. Kakor vse ideje, s pomočjo katerih človeštvo na svojem dolgem potu počasno koraka naprej, tako je tudi ta ideja potrebnosti novega socialnega reda našla v vselej konservativni množici vseh „beati possidentes“ smeh, sovraštvo in preganjanje.

Če tudi se ne da tajiti, da privrženci socialne reforme še sami do sedaj niso našli takih osnov novega reda, ki bi se dale meriti po svoji jasnosti in resničnosti z drugimi nacionalno-ekonomičnimi resnicami (ker za to je treba najprej mnogoletnega izkušenstva), vendar se je to vprašanje urinilo v občestvo tako, da se izpahniti ne dá, da temveč državniki najbolj praktičnega naroda, angleškega, očitno paktirajo z njim.

Mi Slovenci in Slovani v obče do sedaj malo čutimo nenaravnost sedanjega socialnega stanja, prvič za to, ker večidel vsi ti iz nas, ki živé od truda svojih rok, so še zadovoljni z malim, ne poznajo onih potrebosti, ki jih ima n. pr. pariški „ouvrier“, — in drugič, ker v socialnem razvitju vendar še nijsmo došli do tū, do kamor so prišli v Angliji, kjer je večina naroda popolnem v rokah kapitalistov. To pa resničnemu domoljubu ne daje pravice ne pečati se za socialno stanje naroda, temuč nalaga mu sveto dolžnost, po svoji moči skrbeti, da bi se socialna bolezen ne razvila tudi pri nas. Zakaj pri današnjih ekonomičnih razmerah se popolnem sme trditi, da je razvije proletarjata, če se mu o pravem času ne upremo, tudi za nas le vprašanje časa.

Naša nerazvitost nam torej koristi v tem, da lahko jasno vidimo, da brez premene sedanjih razmer gotovo pridemo tje, kjer so že drugi, in od koder bi se tako radi spravili, in da torej še lahko pomislimo, kako se ogniti pota vodočega k ekonomičnemu rabstvu mas, ter porabimo dotične izkušnje drugih menj srečnih narodov. Če se pa ozremo na ta kratki čas, odkar začnemo živeti, pač vidimo, da četudi nijsmo rok križem dr-

žali, za povzdigo vse mase naroda vendar nijsmo storili mnogo. Mi nečemo tajiti teh zaslug, ki jih imajo naše kmetijske družbe za povzdigo kmetijstva, pri nas najvažnejše vrst narodnega truda. Pa ta delavnost je vendar le omenjena, ko bi tudi razprostirala se tako na široko in globoko: do najrevnejega kmetiča, kakor se do sedaj pač nij uspela še razprostrti. Mi imamo torej s polnim spoznanjem potrebnosti izučevati ekonomično stanje naroda in po različnih lokalnih pogojih rabiti različna sredstva pomoči, in sicer tako, da bi nazadnje vsakemu poštenemu delavcu bilo mogoče pomagati si. Težavnost naloge nas ne sme strašiti: prepričanje, da izpolniti jo nij nemogoče, kakor nam deloma že sedaj kaže primer Čehov, in da si vsak narod v večji ali manji sposobnosti razvijati svoje materialno stanje, stojiče v tako ozki zvezi z duhovnim, pridobiva pravico samostojnega življenja, nam ima dati po eni strani srčnost, po drugi pa spodbujati nas doseči zavestni samostojnosti — namena zgodovinskega razvitja vsakega naroda.

Zdi se nam, da smo mi Slovenci sploh, dosedaj premalo se pečali za ekonomično stanje naroda, da se za sistematično delavnost v tem smislu še spomnili nijsmo. Če je tudi bilo pisano ali govorjeno kaj o tem stanju naroda sploh, bilo je slučajno. Naša delavnost je obsegala do sedaj skoraj izključiteljno našo politiko in literaturo. Da nam politika jemlje veliko dragega časa in sil, in sicer radi nenormalnega stanja, v katerem smo, odkar se borimo za svoje „biti ali ne biti“, je deloma neizbežno. Grško „ničesar preveč“ bi pa morda tudi nam ne škodilo

Listek.

Ivan Erazem Tatenbah.

Izviren historičen roman iz slovenske zgodovine.

(1. nadaljevanje.)

Drugo poglavje.

Za domovinu, za veru krščansku
Boga višnjega na pomoč razorje,
Vaših starih glas ponovite,
Na svoje sprotivnike navale ognjeno,
Jedan drugoga izruče ljubljeno,
Živite bratinski, poginite viteški.

Grof Fran Frankopan.

Na Hrvatskem je bil duša zarotnega pripravljavanja grof Peter Zrinjski, hrvatski ban. On je bil vseskozi pravi narodnjak. Zato je Magjare mislil samo upotrebiti, a namen njegov je vidno bil, vzpostaviti zopet hrvatsko državo, katera bi bila obsegala vso denašnjo trojedino kraljevino z vojno granico, in bi se bila potem na jug med

Srbe in na severozapad med Slovence raztegnila. V tem njegovem namenu ga je podpirala duhovita, krasna njegova žena, Anka Katarina Zrinjska, ki je tudi svojega brata mladega Franja krsta Frankopana, knjeza tržaškega, pridobili za to idejo. Na dvorih Petra Zrinjskega in Frankopanov, namreč v Čakovcu, Ozlju, Bakru, Grobniku in Novem v Vinodolu, posebno pa na prvo imenovanih gradovih, so se po teh hrvatskih veljakih udomačile domače slovenske modrice, govorilo in pisalo se je hrvatski, ne pa samo latinski in nemški, kakor je drugod bilo tačas v navadi.

Dokaz temu imamo še dan denašnji. Fran Frankopan, bogataš in veljak se že tačas nij sramoval peti in pisati hrvatske pesmi, in delati drame celo v našem — slovenskem jeziku.*) Ravno tako je presta-

*) Njegove hrvatske pesmi in odlomek njegove slovenske vesele igre je na svitlo dal, kakor jih je

vil Peter Zrinjski „Sireno morja adrijanskega, katero je speval njegov brat Nikola. Žena Zrinjskega je sama napisala hrvatski molitvenik. Koliko spisov pa je utegnil kruti čas uničiti, ki je vladal teh dveh sto let, od kar so ti junaki živeli!

Misel, da se velika slovanska država na jugu mora raztezati tudi na naše Slovensko, imela je in vršila baš duhovita Anka Katarina Zrinjska. To misel izvesti pak nij bilo lahko. Kajti tačas narod nij veljal dosti, tačas je bila vsa početna moč v rokah višjega duhovenstva in plemstva. Pač so imeli Magjari in Hrvati tačas domače, narodno plemstvo. Na Kranjskem, slovenskem Štajerskem in drugod pri nas, pak tje bilo plemstvo nemško, iz tujine naseljeno. To plemstvo in višje duhovenstvo se nij dalo prijati pri narodnem, patrijotičnom čutju. S sreem za svo-

v dvornem arhivu na Dunaji našel, g. Iv. Kostrenčič 1. 1871 v Zagrebu. Pis.

imeti večkrat pred očmi: naše politično stanje se malo spreminja, in vedno govoriti o njem se nam zdi celo — nevarno, ker tako največje politične resnice izgubljajo svojo notrajno silo in se prevračajo v dolgočasno besedovanje. Napolniti to praznoto z literaturo v ožjem smislu je težko, do sedaj celo nemogoče tako, da bi vse občinstvo se pečalo z njo in sicer že zato, ker se s posebno produktivnostjo ponašati vendar le ne smemo, če tudi je vse, kar se je pisalo poslednjih 10 let in še reč, in zasluži ime literarnega produkta, naše, to je: mlajših; in drugič, ker, ko bi tudi več pisali, ko pišemo, bi vendar ne smeli misliti, da bi večina naroda mogla slediti kritično (kar je za pravo estetično omiko potrebno) za novimi literarnimi predmeti. Torej bi tudi literatura sama na sebi težko nas obvarovala tega brezpopadnega govorjenja o vsem in o ničemer.

(Konec prihodnjic.)

Politični razgled.

Notranje dežele. — In zopet moramo govoriti o *volilni reformi*, katera bode, kakor se iz Dunaja poroča, 15. januarja predložena državnemu zboru. Oficijozni listi trdijo, da število državnih poslancev še ni tako odločeno, da se ne bi ministerstvo hotelo ozirati na želje od poslancev izrečene. Ako ustavoverni večini državnega zbora ne zadostuje od ministerstva nasvetovano pomnoženo število, je vlada pripravljena celo podvojiti dozdajanje število poslancev. Iz teh izjav se vidi, da vlada še ni gotova, dobiti v državnem zboru večino dveh tretjin za svoj predlog; nemška levica hoče vsakako, da se pri pomnoževanju poslancev posebno na mesta gleda, velikim posestnikom pa da se, kolikor mogoče, malo privoli.

Poljaci, kateri so s svojo omahljivo oportunitetno politiko že tolikokrat zakrivali, da že nij zdavnej zmagal federalizem, upirajo se zdaj odločno nameri vlade, po vpekljavi direktnih volitev za državni zbor pogaziti vse deželne pravice. „Dzienik polski“ je bil konfisciran zaradi članka proti volilni reformi, v katerem terja, naj poljska delegacija pretrga vse pogovore z ministerstvom.

Vnanje države. „Vojska proti Rimu!“ je parola *nemških* listov. Da je nemška vlada hudo razžaljena po papeževi alokuciji, kažejo vsi njeni čini. Nemški zastopnik pri „svetem stolu“ legacijski tajnik, Stamm je odpotoval iz Rima in, kakor se

pravi, storil je to na povelje nemške vlade, da mu nij treba se predstavljati papežu na novega leta dan. Vsem poljskim listom na Poznanjskem je strogo prepovedano, papežev ogovor razglasiti v istih točkah, katere se obračajo proti Nemčiji in njeni vladi. Knezoškof Ledochovski in minister nauka sta se sprla zaradi kateheta na gimnaziji v Vongrovičih, kateri je verozakon v poljskem jeziku prednašal; minister nauka pa je terjal, naj podučuje v nemškem jeziku. Ker se pa katehet v to nij hotel udati, ampak slej ko prej se posluževal poljskega jezika, kar je vendar naravno za poljske učence, je minister končno zaukazal, da naj poneha katoliška božja služba na tej gimnaziji.

Iz **Petrograda** se poroča, da se bolezni cesarjeviča na boljše obrača in vročina pojema.

Ruski „Vestnik Evropy“ prinaša dolgo vrsto dokazov, da prusko Nemštvo namerava vzhod sebi pridobiti, in da se največji nemški publicisti in državniki zibljejo v čudni nadi, ka bode nemški narod čez vso Evropo gospodaril, Evropo zgermaniziral!

Izjave nekdanjega **francoskega** ministra Gramonta, v katerih je dokazal, da je Avstrija, ali prav za prav Beust, hotel pomagati Francozki v poslednji vojski, niso bile dovoljne avstrijski vladi, posebno zdaj ne, ko se vsa naša vnauja in notranja politika oklepa in ravna po našem nemškem sedu. Bismarkov organ „N. Allg. Z.“ pa nas velikodušno tolaži, da nam tega ne zameri, kar smo pred dvema leti kovali proti Pruskemu. Zdaj ste Nemčija in Avstro-Ogerska v najbolj prijateljskih razmerah. Grof Beust, ne mara da nij čutil posebnega nagnjenja do Prusije in severno-nemške zveze; kot avstrijski minister moral je skrbeti v prvi vrsti za avstrijske zadeve. (Da bi Beustu res na srce bila Avstrija, ne bi je bil raztrgal po svojem nesrečnem upljivu na dva kosa.)

Sicer pa duc de Gramont piše novo pismo na grofa Daru-a, v katerem pravi, da on nij trdil, ka je Avstrija Francoze za vojsko spodbadala; on je nasprotno prepričan, da je vojska Avstrijo iznenadila. On hoče molčati o razmerah Francije in Avstrije pred vojsko, ostaje pa pri tem, da je dunajski kabinet v vojski 1870. l. pomoč obljubil francozkemu. Piše dalje: „23. jul. 1870 mi je avstrijsko poslanstvo izročilo dve depeši svoje vlade od 20. julija in nam jih je prepustila za prepis. Ena je naznanjala neutralnost in bi se bila imela po dogovoru z nami razglasiti; druga, da ne bi bilo mogoče kake pomote, jako popolna in natančna, je tudi bila v St. Kloud cesarju in ministrom naznanjena; pa nij bila objavljena; v tej depeši bil je že omenjeni stavek: „Blagovolite cesarju in nje-

govim ministrom ponoviti, da mi francozke zadeve kot svoje smatramo itd.“ Gramont ostaje pri tem, da je Avstrija taka zagotovljenja pomoči dvakrat dala in jih je naravnost minister zunanjih zadev potrdil. Končuje pismo s vprašanjem, ali je torej res ali ne, da je Avstrija Francozom za vojsko 1870. l. pomoč obljubila. — Samo ob sebi se razume, da je vse to Nemcem v Avstriji in zunaj — prav neugodno prišlo, sosebno od kar smo vsled Gaštajna taki „prijatelji“ s Prusi.

Dopisi.

Iz Novega mesta 30. dec. 1872. [Izv. dop.] (Naše narodno-socijalne razmere.) Dalje časa že v nobenem slovenskem listu ne berem nobenega poročila od tod, kakor bi bil globok sneg že davno zamedel nas čez glavo. In vendar nam še zdaj nenavadno velikrat prijazno seva zimsko solnce, in plodno, rekel bi zeleneče polje pa marsikatero blede cvetlice po livadah nam pričajo, da priroda še nij po polnem zamrla.

Ali kaj pa naše narodno življenje? Pred kakim letom in še prej je novomeška čitalnica med prvimi odlikovala se živahnim delovanjem za narodno reč, zlasti po gostem predstavljanju gledališke igre, katere gledat se prihitevali mnogobrojni udje in neudje, in po čemer je čitalnica vspešno dosegala svoj preimenitni namen. Od kar pa je čitalnica po spletkah nekaterih tukajšnih nemškutarjev bila nenadno prognana iz primerne stanovanja in morala začasno umekniti se v pretesno domovanje, kjer nij mogoče napravljati nobenih vesellic za več deležnikov, od tistega časa bolj tiho živimo!

Toda že se obrača na bolje. Ravno kar novo izvoljeni čitalnični predsednik g. dr. Bučar zares neumorno dela vse napore, da bi naš narodni zavod čem prej se probudil iz medlenja. In morem za gotovo poročati, da je čitalničin odbor storil sklep, katerega uresničenje že v nekaterih mesecih bode učinilo, da bode novomeška, za vso dolensko stran prevažna čitalnica na novo oživljena na svojem lastnem domovanju živahneje delovala, cvela in napredovala, kakor kedaj poprej. Tako poboljšanim narodnemu zavodu ne bode težko, da k sebi potegne skoro vse meščane, ker do malega vsi so narodnjaki, tudi, kar posebno poudarjam, trgovci, ki so pri volitvah dejansko kazali, da jim je mari blagor naroda, med katerim živé in kupčujejo. Kaki trije tukajšni trgovci se skazujejo slovenskemu narodu sovražne. Takim narod najbolje pride v živo, da pri njih ne kupuje nič. Naj si pomorejo z denarji nemškutarjev, bomo videli kako bodo vozili! — Zdanja Slovanom premila vlada je te dni kopico tu-

bodo slovenske domovine še nij dalo pri njem ničesa opraviti, ker srca za slovensko stvar nij imelo.

Katarina Zrinjska je morala torej misliti, ter svojega moža in brata na to nagovoriti, da so izkušali drugim potem delati preko meje, z drugim vabilom vabiti zaveznika. Častilakomnost, želja po oblasti, moči, veljavi, gospodstvu — to so lastnosti, ki mogó nadomestovati (če prav ne nadomestiti) rodoljublje v velikih početjih.

In to je Katarina Zrinjska razumela. Poznala je moža, ki je bil na slovenskem štajerskem dovolj vpliven, da je mogel pomoči; ki je bil tudi, da si Nemec in torej tem protinemškim težnjam ne po naravi nagnen, vendar pridobljiv, ker je bil imel baš zgoraj omenjene lastnosti. Leta 1660, ob sijajni priliki ko so velikaši in ljudstvo cesarju Leopoldu I. v Gradcu prisegali vernost in zvestobo, in kjer je bila z možem in bratom Franom Frankopanom tudi ona,

spoznala je Ivana Erazma Tatenbaha. Ta je bil tačas stoprv 19 let star, a že dve leti oženjen z Ano Terezijo grofinjo Forgač.

Katarina Zrinjska je, kakor vsaka žena take reči hitro opazi, tudi razvidela, da je učinila na mladega, neizkušenega in v ljubezni vsekoliko razkošnega grofa Tatenbaha globočji vtis, nego bi mu smel Tatenbah sprejemljiv biti. Nij jej torej tudi kasneje težko stalo, znanje z mogočnim Tatenbahom ponoviti in svoj vpliv rabiti — kakor je bila prepričana — za domovino. To se jej je zdelo z njenega, nad navadnim ženstvom vzvišene stališča (katero soditi nij nalog pripovedovalcev), dovoljeno, da celo — ukazano. Tako je bil grof Ivan Erazem Tatenbah pogosto vabljen gost na Zrinjev grad Čakavec, ali na grad Zrinjevega prijatelja Lokatelija, na Lepšino, kjer so ga počasi pridobivali. Dali so mu tudi v njegovo okolico ljudi, kateri so bili popolnem podučeni, in so prevzeli nalog Tatenbaha vneti za

skrajne namere, katere je zarota imela. Imena teh so Vukovački, prej stotnik hrvatskih strelcev, poslanec Zrinskega, kapitan Kaldi, Zrinijev štalmajster Rudolphi in več drugih. Ti so pridobili tudi Tatenbahovega tajnika Baltazarja Riblja.

Predno je Erazem Tatenbah vedel kako, bil je v zaroto zapleten; misel, svoje ime oslavljenosti imeti, svojo oblast, bogastvo poveljati, ali — celo — morda — vladarsk prestol zasesti! In komu v onej dobi bi ta misel ne bila laskala!

V nekem veselem društvu z Lepšini pri grofu Lokateliju, je bil Tatenbah podpisal tako imenovano „ligo“, to je pismo v katerem se je zavezal zarotnikom z vsemi pomočki pomagati, in na štajerskem Slovenskem, noter do Gradca tla za upor pripravljati. Za pomoč so mu bili gorej imenovani možje: Vukovački, Kaldi, Rudolphi, Ribelj.

(Dalje prih.)

kajšnih, naši stvari protivnih uradnikov pomnožila še za dva svetnika pri okrožni sodnji.

Iz Kamnika 1. jan. [Iz. dop.] (Volitve. — Šola.) Novo leto je že tu, ali pri nas je le še stari župan. Zadnji dopis v „Slov. Narodu“ iz našega mesta je res predramil mestjane malo, da so se začeli dogovarjati o tej reči, pa to je le kratko trpelo, in zdaj — je zopet vse tiho o volitvah. Morebiti so jih božični prazniki pomirili. — Ne vem, kaj hoče to biti, ali mar mislijo nemškutarji in njih vodja župan, da, ker ne razpišejo volitev, bodo potlačili vso reč, in da ostane zopet pri starem? Nikar naj si ne dajejo upa, da bodo gospodarili še dalje. Kamnik, ne bodi zaspan! Narodnjaki na noge; in Vi gospod župan, razpišete že skoro volitve, da se namesti županov stol, na katerem sedeti nemate nobene pravice več?

Naša trirazredna dekliška šola je tudi postala na enkrat — nemška! Ne vem, zakaj g. učitelj in gna. učiteljica dajeta slovenskim šolarcem nemška šolska naznanila! Večina staršev je bila prav nezadovoljna, ko so deklički prinesli nemška naznanila domov in radoveden sem ali se ne bodo potegnili za narodnost tudi v šoli? Priporočam g. učitelju in gni. učiteljici, naj ravna druga pot pametnejši in naj ne dajeta otrokom slovenskih staršev nemških šolskih naznanil. Ali so otroci postali naenkrat nemški? Ali se mora, da se ustreza enim, nasprotovati zato večini; da se morebiti vzdržuje enakost v jeziku? To se ve, dozda je bil šolski nadzornik Slovenec, a zdaj ko je voljen tisti g. Sima, reva-nemčur za šolskega nadzornika našega okraja, (kaj veselo novo leto našej šoli), mora naenkrat, da se temu gospodu ne zameri, postati vsa šola nemška.

Da nas je osupnilo, ko smo brali da boče gospod Sima šolski nadzornik, vsak lahko misli, ki ve, da nam je na srcu blagor naše šole, katerej on ne more pomagati, ki mu nij mar za narodno šolstvo, kar se že lahko razvidi, da ga tako zelo poveljuje tetka „Laibacherca“, in je urednik nemškemu šolskemu listu, čegar naloga je protiviti našej narodnej šoli. Res, zelo nas imajo radi, da nam dajo takega „svetnika“. Da bi pač hotel razsvetliti g. učitelja in gno. učiteljico, da bosta boljše učila, nego sta do sedaj. — Ako se ne poboljša stanje, bomo še kaj povedali.

Iz Idrije, 1. jan. [Izv. dop.] (Tukajšno c. k. rudarsko gledališče) podpira nemško in slovensko dramatiko. Škoda, da nemamo tolikrat priložnosti slovenske predstave gledati, kakor nemške, da-si ima g. ravnatelj moči na razpolaganje, da-si bi marsikatera krasna gospica, dosedaj le iz nemških iger znana, svoj nalog v slovenskej igri nič slabše rešila. Tako bi želeli ono impozantno postavo, koja je v zadnji igri prvič nastopila (žalibog da v prekratkej roli), mnogokrat občudovati na odru tudi v slovenskih igrar; prepričali smo se že večkrat, da ona govori krasno slovenski, vrh tega je še Čehinja in obdarjena z vsemi prednostimi pravega predstavljanja. Gospodičino pa prosimo, naj ne gleda na one kroge, iz katerih je sama, da bi zaradi tega, ker si golobičice nemške stranke zoper svojo čast štejejo, ako bi pred združenim občinstvom nastopile, ne hotela več role prevzeti, ampak brezbrizno pomaga g. H., ki jo menda za sleherni igro si pridobiti skuša, pa vselej s korbico odide, le vzdajniče je dosegel svoj namen in polno prepričanje, da akvizicija nova je neprecenljiva. Kar se tiče drugih igralcev, svetujemo g. P. večjo pridnost v memoriranju, kajti vselej presune nas strah, da bo zmedel, kadar se pokaže na odru. G. Hermanu gre vsa čast in hvala, da pokaže vsaj prizadetje slovenskim igram potnarediti na rudarski oder, ker za dobo prejšnjih regisseurjev igralo se je le nemško. Izgovore pa, da mu manjka

slovenskih iger, pribrani si kaj lahko, ker dramatično društvo v Ljubljani je pripravljeno vsak čas podpirati domačo dramatiko z dobrimi igrami; zatorej naj si gospod marsikako suho nemško igro pridržijo, s katero okus ljudstva le popačuje ter nesposobno ravna za klasičnost, katera se mu bode morala tudi podajati od časa do časa. Pri tej priložnosti razodenemo svoje čudenje, da vže od druge veljavniše strani nij bilo slišati te želje, vsaj ravno sedanji naši gospodje reformirajo vse, a burkam še vedno glavni prostor puščajo v repertoiru, tako da občinstvo narodno izgubilo je vže veselje nad nemškimi igrami, ker nij družega na njih, ko gola špekulacija.

Iz Ormoža, konec 1872. [Izv. dop.] — Veseli pozdravljamo naš „dnevnik“ ter mu želimo, da bi romal po mili slovenski zemlji mnoga leta in učil narod naš napredovati do iste stopinje, katero so že naši srečnejši sosedi dosegli. —

Snujejo se za naš okraj važne reči; mislijo napeljati železnico od Dunaja čez Radgono in Ljutomer v Ormož; od tod bi se potem razpela čez Varaždin tje doli do morja ob turški meji. — Za naš okraj bi bilo jako želeto, da bi železnico dobili; ako pomislimo, kako živahneja bi potem bila vinoreja, posebno pa vinotržstvo, kako bi poljedelstvo napredovalo, kako bi se naše izvrstno vino po železnici hitro seznanilo z severnimi narodi, ter potem tudi v ceni poskočilo, moremo napeti vse svoje moči, da si pridobimo to železnico. Treba je pa urnega delovanja, ker pipajo se dve društvi za koncesijo ali dovoljenje zidanja te važne železnice; eno društvo bi jo od Radgone nadeljevalo čez Ljutomer (Lutmerk) v Ormož; drugo pa bi se ogibalo Ljutomera in Ormoža, ter bi jo zidalo čez Ptuj in Rogatec. — Ko bi se železnica zidala čez Ormož, bi se naredila posebna veja od Radgone v Maribor, če pa pojde čez Ptuj, pa Maribor ne bi dobil zveze z Radgono in torej tudi Koroško ne bi bilo dobro zvezano z to izhodno železnico. Kmalu pride ta stvar v državnem zboru na dnevni red.

Iz Gradca 31. dec. 1872. [Izv. dop.] Studentji slovenski so menili osnovati med soboj strogo literarno društvo, kakor je tukaj nemški „Orion“, ali zdi se mi, da je že v tem času, ko so ga snovali, zopet umrlo. Uzrok tega pa je ta, da vlada med dijaki neka narodna poluplātnost, ker malo se brigajo za narodne razmere — na priliko včeraj sem govoril s tremi sl. dijaki iz Kranjskega, kateri šenijsko znali, da sedaj „Sl. N.“ v Ljubljani izhaja in da bode po novem letu dnevnik. — Taki so kakor „božji volek“, živi tje v en dan, ne bere nič, ne briga se za nič. — Zadnje občno zbirališče vseh dijakov graškega vseučilišča bilo je velike važnosti tudi za dijake slovanske, ki so se združili takrat z nemškimi in italijanskimi, kajti vsem skupaj se je godilo v zadnjem času velika krivica. Naša čast je bila oskrunjena po grdlah lažeh v nemškem časnikarstvu, kakor da bi bili graški vseučiliščniki le razbojniki, katerih se je treba meščanom bati, da ne poštujejo postav, da kale mir itd. — Pri tem zbirališču, pa se je bralo izvirno verjetno poročilo o zadnjih dogodkih, iz katerega je bilo razvidno, da je vse, kar se je pisarilo, le gola laž in ker še več takih laži dohaja v časnike ne samo čez slovanske ampak tudi nemške dijake, bila je tukaj občna nevolja čez nemške časnike, ki prinašajo take lažnjive novosti. — Stavila se je posle resolucija na graški občinski svet, v katerem se strogo njemu očita zadnje postopanje proti dijakom, katera resolucija je bila od 600 nazočih vseučilišnikov enoglasno sprejeta, in katera pa še se bode le, po mnenju g. rektorja Bolleta, ki je rekel, da je sedaj neugodno čas, ker so še nekateri dijaki v preiskavi sodnijski, v prihodnjem mesecu menda objavila. V tej resoluciji bodo brali

novinarski dunajski kričači, koliko resnice so o zadnjih dogodkih poročali.

Iz Zagreba, 1. jan. [Izvir. dop.] Magjaroni so v vednih nadlogah. Zmerom pride kaj nad nje. Jedva se izvijejo iz enega škripca, pa so že zopet v drugem. Sedaj jim dela naj več preglavice v Belgradu izišla brošura „Kroatien auf der Marterbank“. Spisal jo je Sinkovič bivši finančni uradnik. Sprva je bil eden naj vernejših in naj udanejših Vakanovičevih nosljačev, in tajnik osrednega, pod vodstvom Raucha stoječega magjaronskega odbora. Vsa pisma so šla skozi njegove roke. Z Vakanovičem je živel kakor se pravi „en familie“. V tem položju imel je priložnost vse, tudi naj skrivnejše magjaronске spletke in nakane izvedeti. Nazadnje ga je začela vendar-le vest peči, spokoril se je, ter narodnjakom vse izpovedal. Znani memorandumi so se po njem razkrili. Vakanovič se je bil sicer strašno nad njim razjezil, pa več kakor iz službe odpuštili, mu nij mogel nahuditi. Denes je Sinkovič prava šiba za Magjarone!

V brošuri razpravljajo se kronologično vse magjaronске spletkarije in lumparije od tistega časa sem, od kar je naša narodna stranka, pasivni upor popustivši, z ogersko vlado v dogovore stopila. Vsakokrat, kadar smo mislili, da so dogovarjanja že na kraj dograna, so se v odločnem trenutku Magjaroni kakor kij med pogajajoči se stranki zagvozili. Še vsakokrat je bil vspah na njih strani, kar je živ dokaz koliko Magjari njim zaupajo, in kako malo narodnjakom! Lepše ko so narodnjaki predli, grje je Rauch njih prejo zamotovilil. Osredni magjaronški odbor in nikdo drugi je Bedekoviča in Šubaja odstranil, sator meseca januarja razpustil, in Vakanoviča v banski dvor posadil. Z eno besedo: vse se jim je posrečilo, samo eno ne, in to so bile volitve za novi sabor!

Brošura je celi roman. Glavne delajoče osebe, ali recimo junace so Rauch, Vakanovič, Mihalič, Hrvoič, Kreivoj in Julio Jelačić. Poleg njih se hrpijo Andrassy, Lonyay, Cséngéri, Szell in Deakov klub. Okolo teh se gonijo osebe nižjega značaja kakor n. pr. priležnica Lonyayeva in dunajski krojači. Nazadnje spušča se čin med proste „naderere“ ulične galopéne, in v proste Peštanske vinske špelunke in na koncu razdivja v ulične tepeže. — Delajoče osebe delajo sicer složno in po matematično sestavljenem načrtu, vendar se pa vmes tudi zavratno med soboj koljejo in grizejo. Kar njih naj bolje razpira je deljenje tistega denarja, ki se jim iz Pešte pošilja. Vakanovič toži se na Raucha, da on ves denar pobera, ter piše Lonyayu, naj mu denar tako pošlje, da ne bo Rauch o tem nič izvedel, kajti inace mu ga pak spet otme.

Sicer je pa naša politična zgodovina leta 1872. res pravi roman. Bedekovič moral se je Vakanoviču umekniti, Vakanovič Prici, in Prica spet Vakanoviču, in če je res, kar se po Zagrebu že več dnij pogovarja, moral bo Vakanovič v kratkem Bogoviču prostor narediti. To je ravno kakor v evangeliji: Abraham je rodil Izaka, Izak Jakopa itd.

Sedaj visi naša državopravna v ogerskej regnikolarnej deputaciji. Dokler ona na elaborat naše regn. deputacije ne odgovori, položje svoje lice ne bo spremenilo.

Domače stvari.

— (Upravni odbor „narodne tiškarne“) v Ljubljani ima v četrtek 9. januarja svojo 2. redno sejo. Na dnevnem redu je med drugimi stvarmi volitev novega predsednika na mesto odstopivšega dr. J. Razlag-a.

— (Dr. Maks Samec) je Turgenjevov roman „Spomladanski valovi“ v sloven-

ščino prevel. Kadar knjiga izide, bomo jo naznanjali.

— (V mestni ubožni hiši ljubljanski) prebiva 86 revnih sirot. Med le temi je 24 moških, ženskih pa 62. Starešina med njimi je Matija Drčar, bivši vrtnar, rojen v Škofji Loki leta 1780, on je tedaj star 93 let.

— (Ponarejene bankovce) po 10 gld. je neka ženska iz Notranjskega te dni po Ljubljani menjavala. Štiri je bila že srečno oddala. Ko so jo zasačili in jo je policaj na „rotovž“ gnal, uteknila je tudi njemu en desetak v žep, da bi jo izpustil. Na rotovži je druge bankovce, katere je še imela, prej pogoltnila, predno so jih jej mogli vzeti. Poklicani zdravnik je sicer storil, kar je znal, da bi babin želodec dal pogoltnene desetake v preiskavanje nazaj, — vendar poslednji jih je bil prej prekuhal. — Pravijo da je ženska v zvezi z večjo tovarišijo, ki ponareja in razširja iz Notranjskega napačne bankovce.

— („Sporazumljenja“ z nemškutarji) bi nekov „Jean Baptist“ v „Tagblattu“ rad imel, in prav lepo govori o svobodi, katera nam je najvišja. Lepo res. A že „Tagblatt“ ga med idealiste zavrže. In mi smo tudi tega preverjenja, da zdaj nij mogoča (žalibog!) nobena sprava s tacimi nasprotniki! Mi smo Slovani, oni so z Nemci, kateri nas hote narodno uničiti. To, in to samo je zrno politike. Zato velja za zdaj samo boj, sprava je fraza, ker je le mogoča ako mi vrat upognemo, da nas tujčeva peta zatere. Na podlogi svobode smo vsak dan pripravljeni spravo praznovati — ali oni nam morajo prej vse pogoje narodne eksistence zagotoviti in priznati. Tega se pa branijo, tega ne store. Kjer je o tem govor, tam zataje vsa načela svobode. To naj ve slovensk „J. Baptist“.

— (Pravila ljubljanske občne banke) še zmirom leže pri ministerstvu na Dunaji. Vsak dan beremo v „W. Z.“ potrjena razna delniška društva; zakaj mora ta banka toliko časa na dovoljenje čakati, to nam nij znano. Menda vendar ne zato, ker so ustanovniki Slovenci? —

— (Iz Kroke) na Gorenjskem se nam piše: Pri nas je tako toplo v sredi zime kakor bi bila prav prijetna pomlad. — Snega nij nič. Kaj bomo počeli, če skoraj sneg ne pade, da bi mogli oglje za fužine iz Jelovice izvoziti.

— (Živinska kuga v črnomljskem okraji) se je po telegrafičnem naznanilu tamošnjega okrajnega glavarstva do deželne vlade, iz Hrvatskega zatosila po črnomeljskem. Vsled tega so iz Ljubljane večeraj odšli štirje oddelki vojakov, da potegnejo kordon po meji med Kranjskim in Hrvatskim. Eden oddelek vojakov gre v Metliko, trije pa v Črnomelj.

— (Ljutomerska čitalnica) napravi v nedeljo 5. januarja veselico s sledečim programom: 1. „Ne vem“, burka v 3 prizorih; 2. Petje; 3. Srečkanje; 4. Ples. K obilnemu udeleževanju uljudno vabi

Odbor.

— (Ubili so) blizu Vranskega 27. decembra fantje svojega tovariša Janeza Cerarja v krčmi, kjer so skupaj pili in se

stepli zaradi nekega dekleta. Cerar je pri tej priči bil čez glavo udarjen, da mu je počila črepinja in je po 24 urah umrl.

— (Iz Prage.) Telegram „Slov. Narodu“. Čestitamo vam k razširjevanju Vašega lista sklada se popolnem z Vašim programom. V Pragi živeči Slovenci i Hrvatje.

Narodno-gospodarske stvari.

— Trgovinska poročila, katere nam dohajajo iz raznih krajev, se vsa pritožujejo o slabih kupcijah zaradi pomanjkanja novcev. Zlasti v vinorodnih krajih se kažejo žalostni nasledki pičlega lanskega pridelka. Žita in živeža sploh se je k sreči toliko pridelalo, da se vsaj nij bati lakote. Vsled slabe kupcije tudi trgovci in manjši kupčevalci na deželi si ne morejo naročevati toliko blaga, kakor druga leta, in so sploh v stiski, da zadostujejo svojim plačam.

— V Moskvi je šest velikih bank: „moskovskij kupečeskij bank“, — „občestvo vzajemnago kredita“, — „učetnij bank“, — „komerčeskij sudnij bank“, — „torgovij bank“ in „promišlenni bank“ — katere so po izkazniku 1. decembra imele v kasi 13,300.000 rubljev, v fondih 4,400.000 r., v menjicah 67,300.000 r., zastavljenih papirjev in blaga za 43,800.000 r., vložnin 78,600.000 r., v tekočih računih 24,600.000 r.

Opomenica.

(Izpisek iz uradne „L. Z.“)

Eksekutivne dražbe: Posestvo J. Potočnika v Zapotnici 1740 gld. 1. febr. pri okrajni sodnji v Loki. — Posestvo Franc Zorc-a v srednji Vasi 4300 gld. 18. jan. pri okrajni sodnji v Verhniku. — Posestvo Ant. Butina v Razoru 4060 gld. 18. jan. pri okr. sodnji v Verhniku. — Posestvo Mih. Mihelčič-a v Vertači 300 gld. 18. jan. pri okr. sodnji v Metliki. — Posestvo Mat. Drobnič-a v Malivasi 580 gld. 15. jan. v Ljubljani. — Posestvo Ant. Jesih-a v Zalogu pri Šmarji 2140 gld. 11. jan. v Ljubljani. — Posestvo Mih. Frige-ta v Podgori 140 gld. 24. jan. pri okr. sodnji v Črnomlju. — Posestvo Jos. Javornik-a v Cikavi 2320 gld. 11. jan. v Ljubljani. — Posestvo Franc Lenarčič-a v Podgoricah 2493 gld. 15. jan. v Ljubljani. — Posestvo Mat. Spehar-ja na Verhu 200 gld. 22. jan. pri okr. sodnji v Črnomlju.

Tujci.

2. januarja.

Pri **Elefantu:** Repnik, Gorica. — Richtsenhim, Berlin. — Pibrou, Krop. — Bolerin, Pulj. — Menin Zenani, Kapodistrija. — Kalan, Gorensko. — Zorman, Dolensko. — Drago, Zora.

Pri **Malič:** Majerhofer, Celovec. — Sigm. Slezinger, Dunaj.

Pri **„Zamorc“:** Anton Presnik, Pragerhof. — Max. Medlar, Trst. — Wilh. Steudel, Dunaj.

Dunajska borsa 2. januarja.

Enotni drž. dolg v bankovcih	66 gld. 70 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	70 „ 90 „
1860 drž. posojilo	102 „ 50 „
London	108 „ 40 „
Kreditne akcije	330 „ — „
Akcije narodne banke	968 „ — „
Napol.	8 „ 67 „
C. k. cekini	— „ — „
Srebro	106 „ 85 „

Nekaterim znanim slovenskim rodoljubom smo poslali na ogled prve dve številki „Slov. Naroda“ tudi če niso naročeni. Oni č. gg., ki se ne mislijo naročiti, prosimo naj nam blagovolijo list nazaj poslati. — Ob enem pristavljamo, da vsak naročnik, ki lista v redu ne dobiva, precej reklamira, da se vsak mogoč pogrešek popravi od početka. Reklamacije so poštnine proste, ako ne zapečatene.

Mojim čestitim kupovalcem v Beču in pokrajini!

Po prevzetji **Mošvega imetka** sem v položaji, mojim p. n. kupovalcem sledeče zapisane članke po nenavadno nizki ceni in s **poročtvom za zanesljivo in dobro blago** ponuditi in si dovoljim ob enem na-tó pozoriti, da se čestitim p. n. kupcem takša priložnost k dobremu kupu primernih

božičnih in novo letnih daril

ne bode tako hitro spet ponudila, in namreč:

Perilo za gospode.

Srajce iz pravega batista à gld. 1.30, 1.60, 2 gld. najfiniše.

Bele srajce iz najfiniše angleške bombaževine po gld. 1.50, 1.80, 2, 2.50, 3, 3.50, izšite gld. 4.25, 4.75, 5.20.

Bele srajce iz najboljšega rumburškega platna à gld. 1.50, 1.80, 2.50, 3, 3.50, 4, 5, 6, 7 in 8.

Spodnje hlače za gospode po nemški, francoski in ogerski obliki à gld. 1, 1.50, 1.80.

Perilo za gospe.

Srajce za gospe iz najboljšega rumburškega platna à gld. 1.50, 1.80, 2, 2.50, 3.50 in 4.

Jopice (corzete) enojnate à gld. 1.30, 1.80, iz barhanta gld. 1.60, 2, 2.50, 3.50.

Jopice z izšitim vkladanjem gld. 2.50, 3, 3.50, 4.50, 5.50 najfiniše.

Halje za gospe po šegi ali na vleček à gld. 1.80, 2.50, 3, 3.50, 4, 5 in 6.

Spodnje hlače za gospe iz najfiniše angleške bombaževine ali barhanta gld. 1.20, 1.60, 2, 2.50.

Platnenina.

Francoski robci iz batista s pravobarvanim obrobom $\frac{1}{2}$ dvanajsterice gld. 1.50, 2, 2.50.

Beli platneni robci $\frac{1}{2}$ dvanajsterice gld. 1, 1.50, 2, 2.50, 3 najfiniše.

Beli platneni robci v elegantnem obrisku $\frac{1}{2}$ dvanajsterice gld. 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5.

1 kos $\frac{1}{4}$ široko 30vrateljno **hrilbovsko platno** gld. 5.75, 6.75, 8.50.

1 kos $\frac{1}{4}$ široko 30vrateljno **ubeljeno rumburško platno** gld. 8.50, 10, 11, 12.

1 kos $\frac{1}{4}$ široko 30vrateljno **rumburško platno** gld. 12, 13, 14, 15.

1 kos $\frac{1}{4}$ široko 48—50vrateljno **holandijško platno** gld. 16.50, 18, 20, 25.

1 dvanajsterica **obrisačev** à gld. 4.50, 5, 6, iz damasta gld. 7.50.

1 kos 30vrateljno **obrisačev iz damasta** à gld. 9, 10, 11, 12.

Prava angleška bombaževina vatelj 18, 20, 25, 30, 36 kr.

Razun tega vsake bice **namizje, gradl, posteljska pertenina, nankinsko platno, motoži, piqué, barhant** itd. po čudovito nizke ceni.

Pletenina.

Nogavice za gospode za dvanajsterico gld. 2.50, 3, 3.50, 4.

Nogavice za gospe za dvanajsterico gld. 3.50, 4.50, 5.

Zdravilni prsniki za gospode à gld. 1, 1.50, 2.50, 3.50.

Prsniki za gospe po gld. 1.50, 2.50, 3.50, posebno zoper nahod priporočati.

Tovarnica platna in perila

Naslov: Fr. Raubitschek-a

„zur Billigkeit“

Wien, Taborstrasse 15.

Naročbe v okrajno se na povzetje ali pošiljatev zneska izvršujejo. Popolni razkazek cen na zahtevo franco in zastoj.

Popust. Pri naročitvi na gld. 100 eno celo namizje za 12 osob. (246—7)

Plučna sušica je ozdravljiva!

dokazano v knjigi, katera je ravno kar v 8. natisu na dan prišla in katerej uže **mного tisoč novo spomlad življenja** zahvaljuje. Način lečenja je vsakterniku razumljivo popisan od M. Auerbach-a. **Zdravljenje je prosto, stroški mali, povsod rabljivo, vseh radikalen.** Dobiva se na pošiljatev 1 tolarja 5 sreb. grošev = 2 gl. = frank. 40 Cts. od (247—7)

J. V. Albert-u

München, Maximiliansstr. Nr. 37.